

Çağdaş Sanat Yapıtının Göstergebilimsel İncelenmesi: Joseph Kosuth'un “Bir ve Üç Sandalye” Adlı Çalışması*

Semiological Analysis of Contemporary Art Works: Joseph Kosuth's Work “One and Three Chairs”

Dr. Öğr. Üyesi Buşra İNCİRKUŞ¹

Öz

Sanat ve dille ilişkilendirilen bir sanatçı olan Joseph Kosuth, bir sanatçı olmanın sanatın doğasını sorgulamak anlamına geldiğini iddia etmektedir. Sanatçının “sandalye nedir?” sorusundan yola çıkarak oluşturduğu çalışmada, merak duygusunun sanat eserini çözümlemede kavramın rolünü ortaya koymaktadır. Sanatın bir soru olarak işlevini ele alarak, kavramın temellerini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Araştırmanın amacı, görselliğin ön planda olduğu bir sanat ortamında göstergelerin, gösterilen imgelerin bilhassa çağdaş sanat yapıtlarında nasıl yorumlanması gerektiğini ortaya koymak, bu gibi çalışmaların yorumlanmasında yol gösterici olarak katkıda bulunmaktır. Çalışmada, üç ayrı bölüm, tek bir göstergeyle ilişkilidir. Sanatçı böylece gerçek sandalyenin hangisi olduğu sorusunu izleyicisine sormakta, sanat eseri-izleyici etkileşimini oluşturmaktadır. Çalışmanın sağında yer alan sandalyenin fotoğrafı, geçmişle bağlantılıdır. Çalışmanın ortasında duran sandalyenin kendisi de bugüne gönderme yapmaktadır. Sol tarafta yer alan sandalye kavramının tanımı ise hem geçmişe hem de geleceğe gönderme yapmaktadır. Böylelikle çalışma, soyut ve somut kavramların gösterge olarak kullanıldığı Kavramsal sanatın Göstergebilim ile ilişkisini gösteren son derece etkili bir eser olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Joseph Kosuth, kavramsal sanat, gösterge, göstergebilim

Makale Türü: Araştırma

Abstract

Joseph Kosuth, an artist associated with art and language, claims that being an artist means to question the nature of art. In her study, which is based on the question “what is the chair?”, he reveals the role of the concept of curiosity in analyzing the work of art. Taking the function of art as a question, it tries to reveal the foundations of the concept. The aim of the research is to reveal how the signs and images should be interpreted especially in contemporary art works in an art environment where visuality is in the foreground, to contribute as a guide in the interpretation of such studies. In the study, three separate sections are associated with a single indicator. In this way, the artist asks the viewer the question which of the real chair and creates interaction between the work of art-audience. The photo of the chair to the right of the study is related to the past. The chair standing in the middle of the work itself is also a reference today. The definition of the chair on the left side refers to both the past and the future. Thus, the study is an extremely effective work that shows the relation between Conceptual Art and Semiotics in which abstract and concrete concepts are used as indicators.

Keywords: Joseph Kosuth, conceptual art, indicator, semiotics

Paper Type: Research

* Bu çalışmanın ilk hali 05.05.2018 tarihinde Antalya’da düzenlenen ASEAD III. Uluslararası Sosyal Bilimler sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, busraincirkus@sdu.edu.tr.

Atf için (to cite): İncirkuş, B. (2020) Çağdaş sanat yapıtının göstergebilimsel incelenmesi: Joseph Kosuth’un “Bir ve Üç Sandalye” adlı çalışması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 615-623.

Giriş

Joseph Kosuth tarafından yapılan "Bir ve Üç Sandalye" adlı enstalasyon çalışması, 1965 tarihinde yapılmıştır. Eser, New York'ta 393.1970.a-c envanter numarasıyla Modern Sanatlar Müzesi'nde (MoMA) bulunmaktadır.

Görsel 1. Joseph Kosuth, Bir ve Üç Sandalye, 1965, ahşap sandalye, fotoğrafı ve tanımı, Modern Sanatlar Galerisi (MoMA), New York

Kaynak: URL 1

Ana ekseninde 82 x 37.8 x 53 cm ebatlarında açık duran ahşap sandalye yer almaktadır. Ana eksenin sol tarafında sandalyenin 91.5 x 61.1 cm fotoğrafı, ana eksenin sağ tarafında ise sandalyenin sözlükten alınmış anlamı 61 x 61.3 cm ölçülerinde bir panoda yer almaktadır. Ortada duran sandalye, ahşap renginde ve açılıp kapanabilen bir sandalyedir. Sergilenen sandalye sergi mekânında bir duvarın yanında; fotoğrafı ve anlamı ise duvara asılı bir şekilde sergilenmektedir. Eser sergi mekânında jukstapozisyona (yan yana) uygun olarak yerleştirilmiş ve eşit boyutlarda yapılarak anlam güçlendirilmiştir. Eserde hareket genellikle yatay çizgilerle verildiğinden dolayı sakin bir etki yaratmaktadır. Kompozisyonun ilgi odağında sandalye formu yer almaktadır.

Sanatçıyla eser bağlantısına bakıldığında bu eserin dil ve kavram konusunda sanatçının en çarpıcı eseri olduğu görülmektedir. Sanatın malzemeden bağımsız olmadığını savunan Kosuth, bu çalışmasını çeşitli malzemeler kullanarak bir seri haline getirmiştir. Kosuth'a göre hem sanatı oluşturan unsurlar hem de söylenmiş olan sözcükler soyutlama olarak nitelenmektedir. Sanatçı, dilbilimsel felsefenin etkisiyle sanatı, dil bilimsel önermeye benzer bir sanat olarak görmüş ve dil ile sanat arasındaki benzerlikleri irdelemeye başlamıştır. Sanatçı eseri hakkında, şöyle söylemektedir: " 'Bir ve Üç Sandalye' adlı işim 1965-1966 yılları arasında yaptığım işlerin bir temsili niteliğindedir. Bu iş; fotoğrafı, tanımı ve sandalyenin kendisiyle duygu ifade etmemektedir. Bu sergilenenler asla imzalanmamıştır, işin kavramı sunum biçimidir ve aynı malzemelerle tekrar yaratılabilir. Bunun nedeni benim niyetimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır, geleneksel sanatı ortadan kaldırmakta ve sanata kavram olarak yaklaşmaktadır. Sanatın ve işin kendisi sadece bir fikirden oluşmaktadır. Bu iş de benim için modernizmi özetlemektedir" (Kosuth, 1999, s. 466). Çalışmalarında sürekli sanatta anlam üretimini araştırmıştır. Dilin sanatla ilişkisini kırk yıldan uzun süredir sorgulamakta ve bu çalışmalarını enstalasyonlara, müze sergilerine, kamu siparişlerine ve Avrupa, Amerika ve Asya'daki yayımlarına taşımaktadır. Kosuth, 1965 yılında soyut fikirlerle somut görüntüleri dil kavramıyla inceleyebilmek için resmi terk etmiştir. Onun erken çalışmalarında Duchamp'ın ve dilbilim felsefesi üzerine çalışmaları bulunan Ludwig Wittgenstein'in etkilerini görmek mümkündür. Eserleri görsel veya dilsel iletişimin kusurlu olanakları ile ilgilidir. "Bir ve Üç Sandalye" adlı çalışmasında bir nesne (sandalye), kusurlu görsel temsil ya da nesnenin temsil ettiği düşünce (fotoğraf) ve nesnenin sözlü soyutlaması (tanım) görülmektedir. Eserde üç farklı sandalye düşüncesi ya da sandalyeyi temsil edecek üç farklı yol görülmektedir. Her iki şekilde

de Kosuth, bir fikrin kesin temsilinin yapılmasının ve iletilmesinin imkansızlığını ortaya koyarak, şu sorunun cevabını izleyiciye bırakmaktadır: "Gerçek sandalye hangisidir? (Stokstad ve Cothren, 2012, s. 567). Bu soruyla çalışmada temsil sorunu ortaya çıkmaktadır. "Sandalyeyi hangi unsur temsil etmektedir?" her biçim kendi içinde bağımsız görünmesine rağmen tek bir ifadeye, sandalye olgusuna gönderme yapmaktadır. Sanatçı, aynı olguyu işlediği "Bir ve Üç Masa"da da bir sözcüğün birden çok anlamı olabileceğini ve belirli bir anlamın, sözcüğün kullanım biçiminden kaynaklandığını göstermiştir. Örneğin, table (masa) hem tabure, hem de çizelge anlamına gelmektedir. Kişi belli bir sözcüğün simgelediği kavramı, kullanıldığı bağlamda anlamaktadır.

Görsel 2. Joseph Kosuth, Bir ve Üç Masa, 1965, ahşap masa, fotoğrafı ve tanımı, New South Wales Sanat Galerisi

Kaynak: URL 2

1. Göstergebilim

Gösterge, insanın ürettiği algılanabilir nesnedir, bu nesne taşıdığı niteliklerle bir alıcıda ya da dinleyicide kendisinden başka bir fikri ya da bir yargıyı çağrıştırmaktadır. Bir gösterge, kendi içinde taşıdığı öz niteliğin anlamı bakımından değer taşımaktadır. Bir göstergenin amacı, bildiriler aracılığıyla düşünceleri iletmektir. Bunu yapmak için de bir nesneye, göstergeye, bir aktarım aracına ve mutlaka alıcı ve vericiye ihtiyaç duyulmaktadır. Göstergeler, nesnelere anlamamızı değil, onların bir kopyasını sunarak deneyimli olmamızı sağlarlar. Bir sözcük hiçbir zaman kastettiği şeyin kendisi değil, nitelenen kavramın yerine geçen bir simgedir. Bir durumu gerçek nesnelere kullanarak kullanmak yerine o nesnelere simgeleri ya da göstergeleriyle anlatmak daha kolay olmaktadır.

Göstergebilim, yaşadığımız iletişim çağının temel yapısını oluşturan göstergelerin bilim dalıdır. Akla gelecek her türlü iletişim ağını kullanarak, sözcüklerin, görüntülerin, seslerin, müziğin, sanatın anlamlandırılmasında bize yol gösterici olmaktadır. Göstergebilim konusunda araştırma yapmış kuramcılardan Saussure, göstergeleri üç başlık altında toplamıştır ve anlamlandırma yaparken bu üç temel bileşeni kullanmıştır. Bunlar; gösterge, gösteren ve gösterilen şeklindedir. Gösterge denilen birim, herhangi bir şeye gönderme yapabilmektedir. Joseph Kosuth'un çalışmasında kullandığı "sandalye" sözcüğünden yola çıkarsak bu sözcük kendi başına bir gösterge olabilmektedir. Gösteren ise, nesne veya ses olarak fiziksel boyutuyla ilgilidir. "Sandalye" sözcüğünün gösterenleri "s-a-n-d-a-l-y-e" ses dizisidir. Gösterilen boyutu ise, "sandalye" sözcüğünün işlevine gönderme yapmaktadır, oturulur, dinlenmek içindir vb. bilgileri içermektedir (Parsa ve Parsa, 2004, s. 8). Bir diğer göstergebilim üzerine araştırma yapan dilbilimci R. Barthes, Saussure'ün üç başlık altında topladığı bileşene düz anlam (gerçek anlam) ve yanan anlam (mecazi anlam) terimlerini de eklemiştir (Rifat, 2007, s. 60). Aynı örnekten yola çıkarsak "sandalye" sözcüğünün düz anlamı yani gerçek anlamı; oturmaya yarayan, dinlenmek amacıyla tasarlanmış, tahtadan, plastikten vb. malzemeden yapılmış bir eşyadır. Yananlama (mecazi anlam) bakarsak, "sandalye" rahatlama hissi vermek, hayatı yavaşlatmak, mola anlamlarına gelmektedir.

R. Barthes, Göstergebilim alanını dil ile ilişkilendirerek; dilin, yazının göstergeleri anlamlandırmada son derece önemli olduğunun altını çizmektedir. Her bir gösterge, kendi içinde ayrı anlamlar taşıyarak, kavramın zenginleşmesini sağlamaktadır. Bu araştırmada incelenen eser, Barthes'ın dil konusundaki çalışmalarına çok güzel bir örnek teşkil etmektedir. Sanatçı, sandalyenin kendisini, fotoğrafını ve tanımını bir arada kullanarak, göstergeyi yani sandalyenin kendisini dil ile ilişkilendirerek (sandalyenin tanımı), bir eşyanın kavram olarak gösterdiği farklı anlamlara dikkat çekmektedir.

20.yüzyılın ikinci yarısında dil bilimsel felsefeyi irdelemeye, araştırmaya başlayan Kosuth, bu felsefeye uygun bir dizi eser meydana getirmiştir. Kosuth, sanat varlığını bir önerme olarak almıştır. Oluşturduğu sanat düşüncelerini bir dizi biçimsel sorun olarak alan sanatçı, sanatı yeniden gözden geçirerek sanat sürecini ön planda tutmuştur. Kosuth'un bu yapıtta, dili bu şekilde kullanması Saussure'ün dil alanındaki çalışmalarıyla yakından ilgilidir. Çünkü Saussure'e kadar dil tarihsel bir olgu olarak anılıyor ve dillerin birbiriyle karşılaştırması yapılıyor ve dilin yapısı mantık ilkeleri ile açıklanmaya çalışılıyordu. Fakat Saussure dilin ne olduğu sorusunu ortaya atarak, dili kendi başına bir varlık olarak ele almak, bir nesne olarak düşünmek ister. Bu aynı zamanda tinsel bilimlerde onları kavrama ve temellendirme ile ilgili bir devrim yaratır. Kosuth'un yapmak istediği, dilin kendine özgü bir gösterge olduğudur. Sandalyenin kendisi iki yanında duran, solundaki sandalye fotoğrafı ve sağındaki sandalyenin sözlük anlamı vardır ve her ikisi de bir gösterge sistemidir. Her ikisi de sandalyeyi tanımlayan imgelerdir. Bu bakımdan ele alınacak olursa pano üzerine yazılan bir tanımlama yazısı da sanat eserine dönüşmüştür. Çünkü her ikisi de aynı amaca hizmet etmektedir.

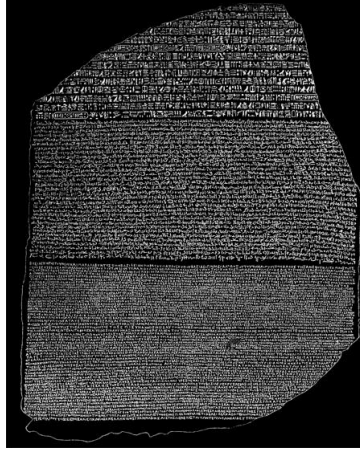
2. Joseph Kosuth'un "Bir ve Üç Sandalye" adlı Yapıtının Göstergebilimsel Analizi

Dil kavramıyla yakından ilgilenen sanatçı bunu verebilmek için son derece basit bir objeyi (sandalye) imgeleştirerek eseri dilsel bir biçimde vermektedir. Eserin konusu, fotoğrafı, tanımı ve kendisi de yer alan sandalyedir. Kosuth'un kavramlara gönderme yapan "Bir ve Üç Sandalye" adlı çalışması Göstergebilime yaklaşımı bakımından önemli eserlerden biridir. Burada eser dilsel özellikleriyle birlikte kendi varlığı içinde betimlenmektedir. Birlikte kullanılan üç göstergenin yapısına bağlı olarak eserin bitmemişlik ve açık bir yapıt olması söz konusu değildir, eser bütün özellikleriyle bitmiş ve sergi salonunda durmaktadır. Sanatçının Frankfurt'taki sergisinde, sadece siyah bir duvarın üzerine değişik büyüklükte ve farklı karakterle düzenli olarak yazılmış cümleler yer almış ve bu mekâna son derece sakin görünüm kazandırmıştır. Kunsthalle'nin epeyce büyük bir salonunu bir baştan ötekine dek kaplayan bu cümlelerin tamamını okuyabilmek için en azından beş altı kere mekânın tamamını gezmek gerekmektedir (Sönmez, 2006, s. 105). Kuspit'e göre (2010, s. 119) bilinçdışı içerikten yoksun olan Kavramsal Sanat'ta Kosuth, Freud'un bir metninde ye alan rüyaların bilgeliğini göz ardı ederek yerine göstergelerle yapılan sanat eserleri yaratmıştır.

Eserin sanat tarihi içindeki yerine bakarsak tamamen yeni ve özgün bir çalışma olduğu görülmektedir. Kosuth, ilk kez dil bilimsel felsefenin etkisiyle sanat varlığını, dilbilimsel önermeye benzer bir sanat önermesi olarak görmüş ve dil ile sanat arasındaki benzerlikleri araştırmaya başlamıştır. Sanatçı sürekli olarak sanatın doğasını sorgulamakta; nesnenin nasıl görüldüğü ile değil, sanatın gördüğü işlevi neden gördüğüyle ilgilenmiştir.

Kavramsal sanatta öncü olarak kabul edilen Kosuth, bu eserinde de dilsel imgeye yer verdiği diğer işleriyle aynı doğrultuda bir anlayış benimsemiştir. Sanatçı sergi mekanlarına yazdığı yazılarla dikkati çekmiştir. Rosetta Taşı, Mısır'da bir kazı esnasında şans eseri bulunmuş ve Mısır'daki bir enstitüye teslim edilmiştir. Taş, her biri ayrı dillerde yazılmış olan üç ayrı bölümden oluşur, yazıldıktan sonra Mısır tapınağına gönderilmiştir. Bu diller; Demotik (Mısır'da halkın kullandığı dil), Hiyeroglif ve Antik Yunanca'dır. Böylece bu dilleri bilen, Mısır halkı ve Yunanlılar bu antlaşmayı rahatlıkla okuyabilmişlerdir.

Görsel 3. Rosetta Taşı, M.Ö. 30, British Müzesi, Londra

Kaynak: URL 3

Görsel 4: Joseph Kosuth, Rosetta Taşı'nın devasa kopyası, yak. 1990

Kaynak: URL 4

Sanatçı göstergebilime olan ilgisinden dolayı sanata farklı bir boyut getirerek, izleyiciyi dil ve sanat arasında düşünmeye sevk etmektedir. Kavramsal sanatın amaçlarından biri olan kavramlarla sanat yapma düşüncesi bu eserde de kendini bir hayli hissettirmektedir. Kosuth'un Goethe, Walter Benjamin, James Joyce, Ludwig Wittgenstein başta olmak üzere kimi yazarlardan seçerek işinde kullandığı cümlelerin tamamı, kendini geliştirebilmek için doğduğu, ait olduğu yerlerden uzaklaşarak farklı kültürlerle tanışmayı hedefleyen bireylerin duygularını dile getirmektedir. Cümlelerin gönderide bulunduğu kavramları izleyicilere sunarken Kosuth'un duvar gazetesi estetiğini aşarak ulaştığı boyut, görsel sanatlarla felsefe arasındaki verimli diyalogu gözler önüne serdiği için son derece önemlidir. Sadece duvardaki cümlelerle karşılaşan izleyicilerin önce düz olarak sonra da gönderide bulunduğu kavramları ve düşünce geçişleri soyutlayarak okuması gerekmektedir. Kavramsal sanatın yaklaşımlarından birini ortaya çıkaran bu özellik, dil ile düşünce arasında yeni köprüler kurmayı sağlamaktadır (Sönmez, 2006, s. 106).

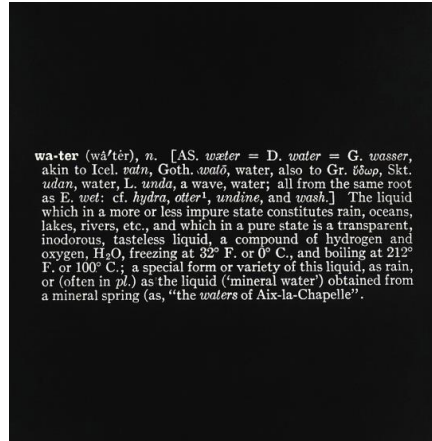
Görsel 5. Joseph Kosuth, Dört Renk Dört Kelime, 1966, Neon, Hirshhorn Müzesi, Washington

Kaynak: URL 5

Germaner' göre (1997, s.50-51) sanatçı belli bir biçimi ve rengi olmadığı için seçtiği su ile ilgili bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmasında, suyu bütün nitelikleriyle dikkatle incelemiş ve 1966'da "su" sözcüğünün tanımını fotoğraflamış, böylece "su" düşüncesini betimlemiştir.

Görsel 6. Joseph Kosuth, Su, 1966, 121.9x121.9 cm, Solomon R. Guggenheim Müzesi, New York

Kaynak: URL 6

Kosuth'a göre, dil yoksa sanat da meydana gelmemektedir. Sanatçı; 1969 yılında yayımlanan "Felsefeden Sonra Sanat" başlıklı makalesinde sanatı Duchamp öncesi ve sonrası olmak üzere ikiye ayırmakta, siyah zemin üzerine beyaz yazıyla gerçekleştirdiği tanım resimlerinde sanat, anlam gibi sözcüklerin anlamlarını sorgulamıştır. Görsel algıdan dile, dilden kavrama uzanan zihinsel süreçlerin ardındaki dinamikleri irdelemiştir. Sanatın kavramsallaşmasıyla ilgilenen Kavramsal Sanat; sanatı ne olduğunun altını çizerek, izleyiciyi düşünmeye zorlamaktadır. Yetenek yerine yaratıcılığın ön planda olduğu bu anlayışta, günümüzde resim, heykel gibi geleneksel türlerin kavramsallaşmasını sağlamıştır (Antmen, 2013, s. 195-196). Kavramsal sanat, her şeyden önce bir fikir üstüne düşündürmektedir. Bu sanat anlayışı, kendi hareketlerimizin ve tepkilerimizin bilincine varmamızı öğretmektedir. En etkili Kavramsal Sanat eserleri, her gün rastlanan şeylerle onlara en uygun gelen düşünceleri bir araya getirerek, gerçeğin derinliğini görmemizi sağlayanlar olmuştur. Sanata, o rahatına alıştığımız tepkileri göstermemizi engelleyen Kavramsal Sanat, ona yaklaşımımızda sanatı aşan şeyler üzerinde de yeniden düşünmemizi istemektedir. Böylece alışılmış kalıpları yıkmaktadır. Öne sürdüğü fikri yeniden üretmemiz (Lynton, 2009, s. 329-330). Kosuth, eserde geleneksel mimesisin geçerliliğini sorgulamakta, tasviri ortadan kaldırmaktadır. Her türlü imgeleme bağı kopmuş saf fonksiyonel bir aklın ürünü denilebilmektedir. İmgeleyici fonksiyon, gösterilen şeye

ilişkin ilkel algıdaki yalınlığa indirgenmiştir. Sanat eseri kaynağını mantıksal bir etkinlikten almaktadır (Frago, 2011, s. 266-267). Saussure "Dilsel gösterge, bir şey ile bir ismi değil, bir kavram ile bir imgeyi birbirine bağlar" demektir. Kosuth, birinci derecedeki algısal imgeyi (sandalye) optik karşılığıyla (fotoğraf) ve görselleştirilen kavramla (kelime ve tanımı) birleştirerek bu tanımlamayı değiştirmektedir. Böylelikle fotoğraf gösterilen rolünü oynar (zihinsel imge) ve tablonun içerisinde verilen kelime ise, optik imge rolünü yani paradoksal bir biçimde gösteren rolünü oynar; oysaki yapılan tanımlama, sadece şeyin kendisine (sandalyeye) gönderme yapan gösterilene değil, aynı zamanda dilbilimsel yapının, sözsözsel kodun oluşturduğu evrensel gösterilene gönderme yapmaktadır. Kavramsal sanat, sezgi içerisindeki kavramı vermektedir (Frago, 2011, s. 268-270).

Kavramsal eserler, Kosuth'un sanatın dilbilimsel doğası olarak adlandırdığı şey üzerine yani sanatın canlı bir söz gibi değil de bir dil gibi, dilbilimsel bir sistem gibi işlediği düşüncesi üzerine kurulmuştur. Bu eserler kusursuz bir biçimde sadece kendi biçimlerini ifade etmektedirler. Kavramsal sanatta, insan bilimlerine ve öncelikle de dilbilime başvurulmaktadır. Ayrıca bu eserler sanat eserini bir niyetin dile getirilmesine, bilimin nesnelere nüfuz ettiğine, nesnelere tanımamıza ve onlara egemen olmamıza olanak verdiği inanan ve son derece gerçekçi olan bilim insanlarının çoğunluğuyla pek az bağdaşan bir idealizm ortaya koymaktadırlar. Kosuth'dan akt.: "Sanatın mantık ve matematikle sahip olduğu nokta, sanat düşüncesiyle sanatın aynı şey olmasıdır" demektir. Böylelikle, hiçbir varlık derinliği olmayan düşünce, bayağı ve nesnel bir biçimde şeylerin yüzeyine yapışmakta ve orada asılı kalmaktadır (Frago, 2011, s. 270-272).

Kosuth'un dil ile sanat eserini birleştirerek, eserin etkililiğini çözümlediği bir bakış açısıyla aynı türden bir çözümlemenin yapıldığı Rene Magritte'in ünlü "Bu bir Pipo Değildir" adlı resmi dil ve sanatı birbirinden ayırmaktadır. Magritte, resimde gösterilen şeyin imgeden başka bir şey olmadığını belirterek, dil ile bunu pekiştirmektedir. Göstergibilimdeki gösterilen ve gösteren ilişkisinin altüst olmasıyla çok derin anlamlar kazanarak, izleyiciyi soru işaretleriyle baş başa bıraktığı son derece etkili bir eserdir.

Görsel 7. Rene Magritte, "Bu Bir Pipo Değildir", 1948, özel koleksiyon

Kaynak: URL 7

Tasarımcı Eric Ku, Kosuth'un "Bir ve Üç Sandalye" adlı resminden esinlenerek sandalye (chair) kelimelerindeki harfleri kullanıp sandalyenin kendisini elde etmiştir. Sandalyenin kendisi ve tanımı bir arada verilmiştir.

Görsel 8. Eric Ku, Sandalye/Sandalye, 2011, özel koleksiyon

Kaynak: URL 8

Sonuç

1970'lerden bu yana üretilen birçok iş için genel terim, kavramsal sanat olmuştur. Bu sanat akımı, Minimalizmden daha kapsamlı olmuş; çeşitli ve görsel temsili kullanarak teknolojik gereçleri, fotoğrafları, belgeleri, çizelgeleri ve haritaları bir araya getirerek sanat yapıtı kavramını genişletmiştir. Örnek olarak Victor Burgin's fotolitografik baskıları, Barbara Kruger'ın metinli fotoğrafları, Mona Hatoum'un video enstelasyonları bu akımın örnekleri arasında yer almaktadır. Fakat akımın tanınırlığı Joseph Kosuth sayesinde olmuştur, temel gereçlerin sanat eseri açısından ele alınmasında Marcel Duchamp'tan sonra öncü kabul edilmektedir. Yaptığı çalışmalar, sanatın ne olduğunu sorgulamakta ve biçimsellik-rastlantısallık, soyut-somut, genel-özel gibi kavramların eser bağlamında ele alınmasını sağlamaktadır. Sanatın ne olduğu konusu, sanat felsefesinde ve göstergibilimde kendine geniş bir yer edinmiştir.

Kosuth'un "Bir ve Üç Sandalye" adlı çalışması diğer çalışmalarından üstün tutulmaktadır. Çünkü bu çalışma tek başına Kavramsal sanatın manifestosu niteliğindedir. Sanatçı, kendine has üslubu, minimalist anlayışı ve kavramlara verdiği anlamların sergilenmesindeki sadeliği ile çağdaş sanat içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Çalışmadaki üç ayrı bölge tek bir göstergeye odaklanarak, hangi sandalyenin gerçek sandalye olduğunu sorgulamaktadır. En başta sol üstte yer alan siyah-beyaz olarak alınan sandalyenin fotoğrafı; geçmişe gönderme yapması bakımından genel olarak gri renkte yapılmıştır. Çünkü bir objenin veya kişinin fotoğrafı çekildiğinde bu onun geçmiş görüntüsünü vermektedir. Ortada duran sandalyenin kendisi de bugüne gönderme yapmaktadır. Bu nedenle var olduğunu kanıtlar nitelikte, görüntüsünü ortaya koymaktadır. Ahşaptan yapılmış katlanır bir sandalye olduğunu göstermektedir. En sonda sağ üstte yer alan sandalye kavramının tanımı ise, hem geçmişe hem de geleceğe gönderme yapmaktadır. Çünkü bir kavramın tanımı geçmişten gelen deneyimlerle ve ifadelerle yapılmaktadır; geleceğe gönderme yapmasının nedeni ise var olan son tanım olması bakımından yeni bir tanım yapılana kadar güncelliğini korumaktadır. Bu bakımdan ele alındığında bu çalışma hem yeniyi hem eskiyi bir arada sunarak köprü görevi görmekte ve sanatın sorgulayıcı yönünü ortaya koymaktadır. Kavramsal sanatın Göstergibilim ile olan ilişkisini son derece etkin bir şekilde sunmaktadır.

Kaynakça

- Antmen, A. (2013). *20.yüzyıl batı sanatında akımlar*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Farago, F. (2011). *Sanat* (Ö. Doğan Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Germaner, S. (1997). *1960 sonrası sanat*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Kosuth, J. (1999). *Conceptual art: A critical anthology*. London: The Mit Press.

- Kuspit, D. (2010). *Sanatın sonu* (Y. Tezgiden Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Lynton, N. (2009). *Modern sanatın öyküsü* (C. Çapan ve S. Öziş Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Parsa, S. ve Parsa, A. F. (2004). *Göstergebilim çözümlenmeleri*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Rifat, M. (2007). *Homo semioticus ve genel göstergebilim sorunları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sönmez, N. (2006). *Sanat hayatı içerir mi?*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Stokstad, M. ve Cothren M. W. (2012). *Art: A brief history*. USA: Pearson Education.
- URL 1 (2015). *Archive: Conceptual art & Joseph Kosuth's one and three chairs*. <https://sylviasippl.wordpress.com/2015/04/07/archive-conceptual-art-joseph-kosuths-one-and-three-chairs/> (Erişim tarihi: 08.04.2015).
- URL 2 Dr. Marcus Bunyan (2015). *Made ready: A philosophy of moments*. <https://artblart.com/tag/callum-morton/> (Erişim tarihi: 08.04.2015).
- URL 3 Selahattin Özkan (2013). *Kadim halklardan modern insana yazının tarihi hakkında*. <http://www.gunceltarih.org/2013/04/kadim-halklardan-modern-insana-yaznn.html#more> (Erişim tarihi: 08.04.2015).
- URL 4 (2015). *Rosetta stone*. <https://theartstack.com/artist/joseph-kosuth/rosetta-stone> (Erişim tarihi: 08.04.2015).
- URL 5 (2015). *Four colors four words*. <https://www.wikiart.org/en/joseph-kosuth/four-colors-four-words>. (Erişim tarihi: 08.04.2015).
- URL 6 Nancy Spector (2015). *Joseph Kosuth*. <https://www.guggenheim.org/artwork/2362>. (Erişim tarihi: 09.04.2015).
- URL 7 Tahmis (2012). *Bir tablo: Bu bir pipo değildir!*. <https://tahmis.wordpress.com/2012/05/26/bir-tablo-bu-bir-pipo-degildir/> (Erişim tarihi: 09.04.2015).
- URL 8 Eric Ku (2015). *Chair chair 2*. <http://ericku.org/#chair-chair-2> (Erişim tarihi: 09.04.2015).

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.